

UKÄ:s pandemiuppdrag

Uppföljning av konsekvenserna av det nya coronaviruset för högskolans verksamhet

Slutredovisning den 1 december 2022

På programmet idag

- Hur har inflödet av studenter förändrats av pandemin?
- Hur ser aktiviteten på campus ut under höstterminen 2021?
- Hur har studenterna upplevt omställningen och studierna under pandemin?
- Hur har pandemin påverkat planering och genomförande av undervisning?
- Hur har pandemin påverkat doktoranderna? Och vilka har effekterna blivit för den verksamhetsförlagda utbildningen inom vården?
- Vilka effekter har pandemin haft på den internationella studentmobiliteten?
- Hur har de nationella forskningsinfrastrukturerna påverkats av pandemin?

Hur har inflödet av studenter till högskolan förändrats under pandemin?

Inflödet av studenter till högskolan under pandemin

Förändring mellan höstterminen 2019 och 2020:

- 13 procent fler sökande
- 29 procent fler sökande nittonåringar
- 2 procent fler nybörjare
- MEN 18 procent fler svenska nybörjare och 49 procent färre inresande nybörjare

Inflödet av studenter till högskolan under pandemin

Förändring mellan höstterminen 2020 och 2021:

- 2 procent fler sökande -> sammantaget har antalet nya sökanden till högskolan ökat med 15 procent under pandemin.
- 13 procent fler sökande som är 35 år eller äldre till höstterminen 2021.
- 2 procent fler nybörjare.
- MEN 11 procent färre svenska nybörjare och 93 procent fler inresande nybörjare.
- Sammantaget har antalet nybörjare ökat med 4 procent under pandemin.

Ökad social snedrekrytering

- Den sociala snedrekryteringen förstärktes under pandemins första fas.
- Mellan 2019 och 2020 ökade andelen studenter med högutbildade föräldrar.
- Större direktövergång mellan gymnasium och högskola under 2020
-> många studenter har sannolikt tidigare lagt sina högskolestudier.
- Situationen på arbetsmarknaden innebar alltså inte att nya grupper sökte sig till högskolan.

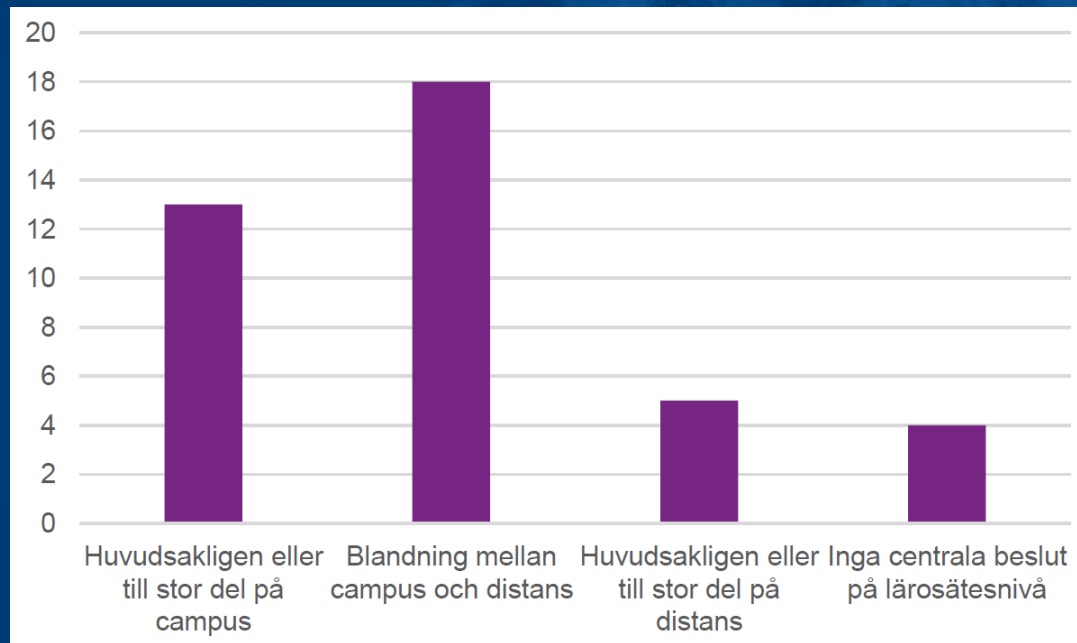
Hur ser aktiviteten på campus ut under höstterminen 2021?

Återgången till campus

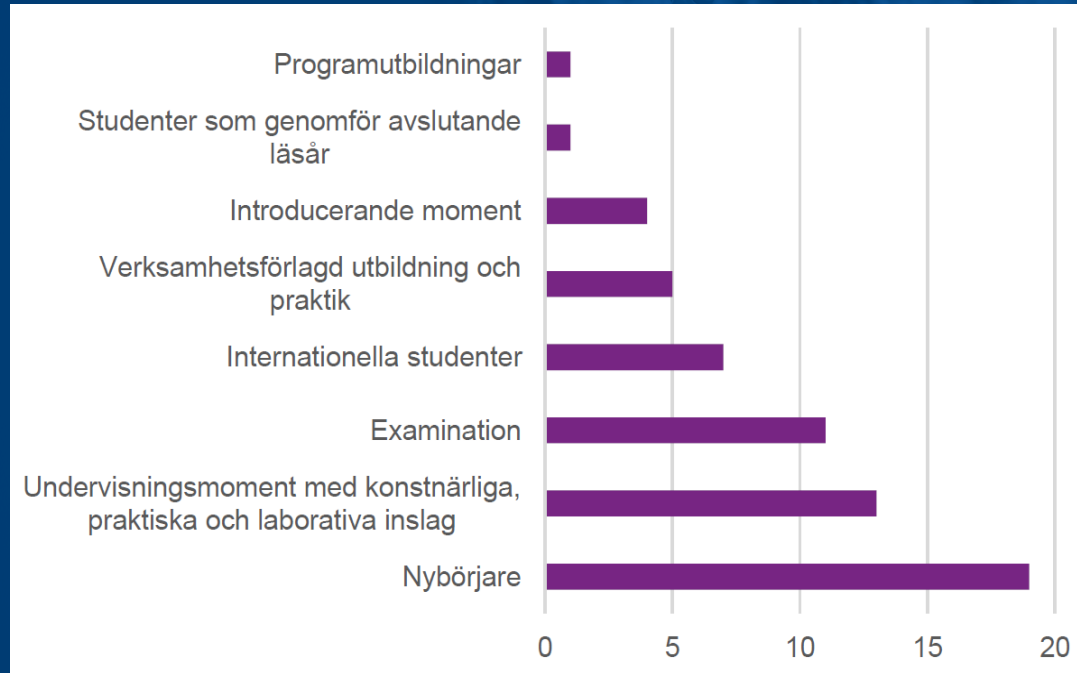
Två undersökningar:

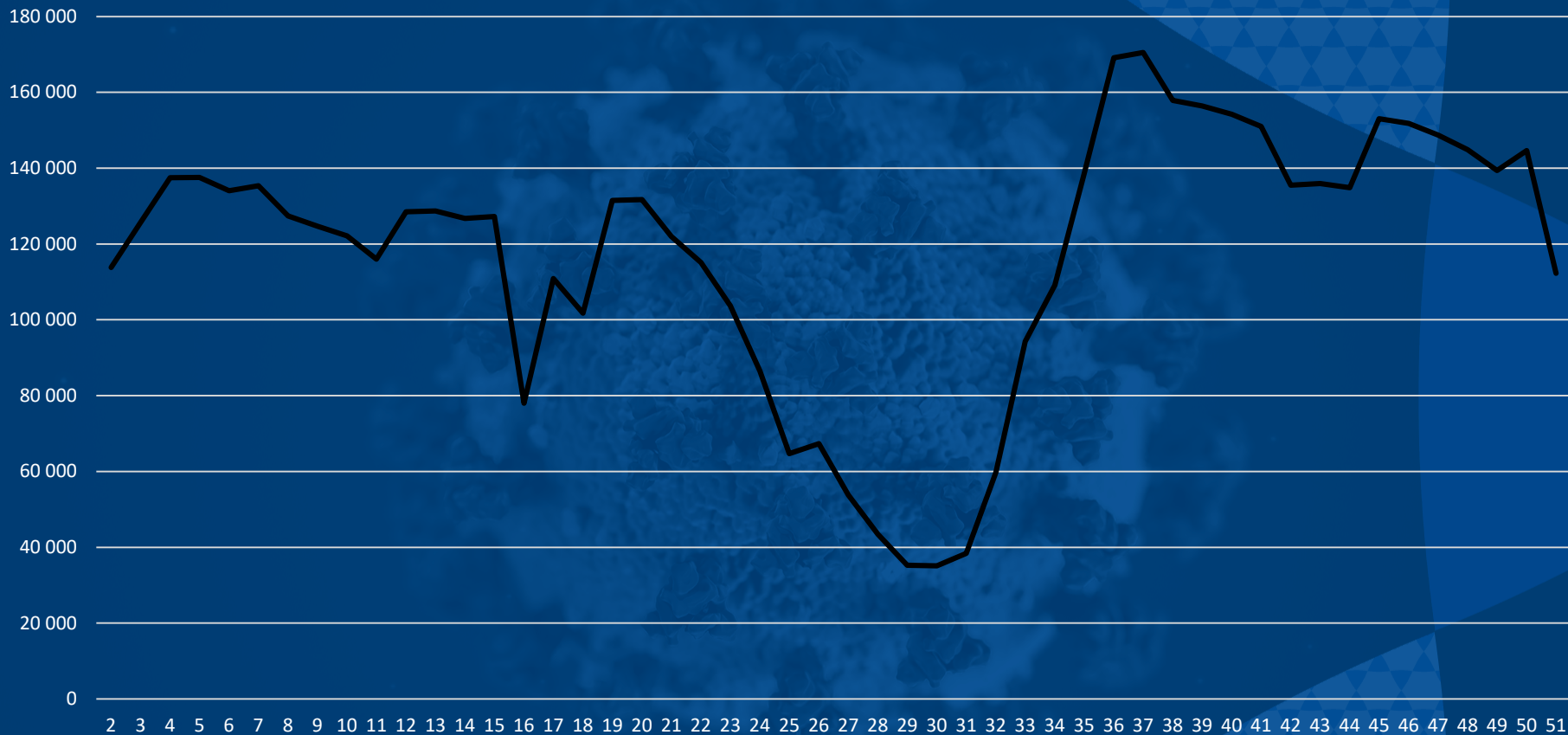
- Enkät till lärosätena inför hösten 2021
- Mobiltelefondata avseende sju campusområden

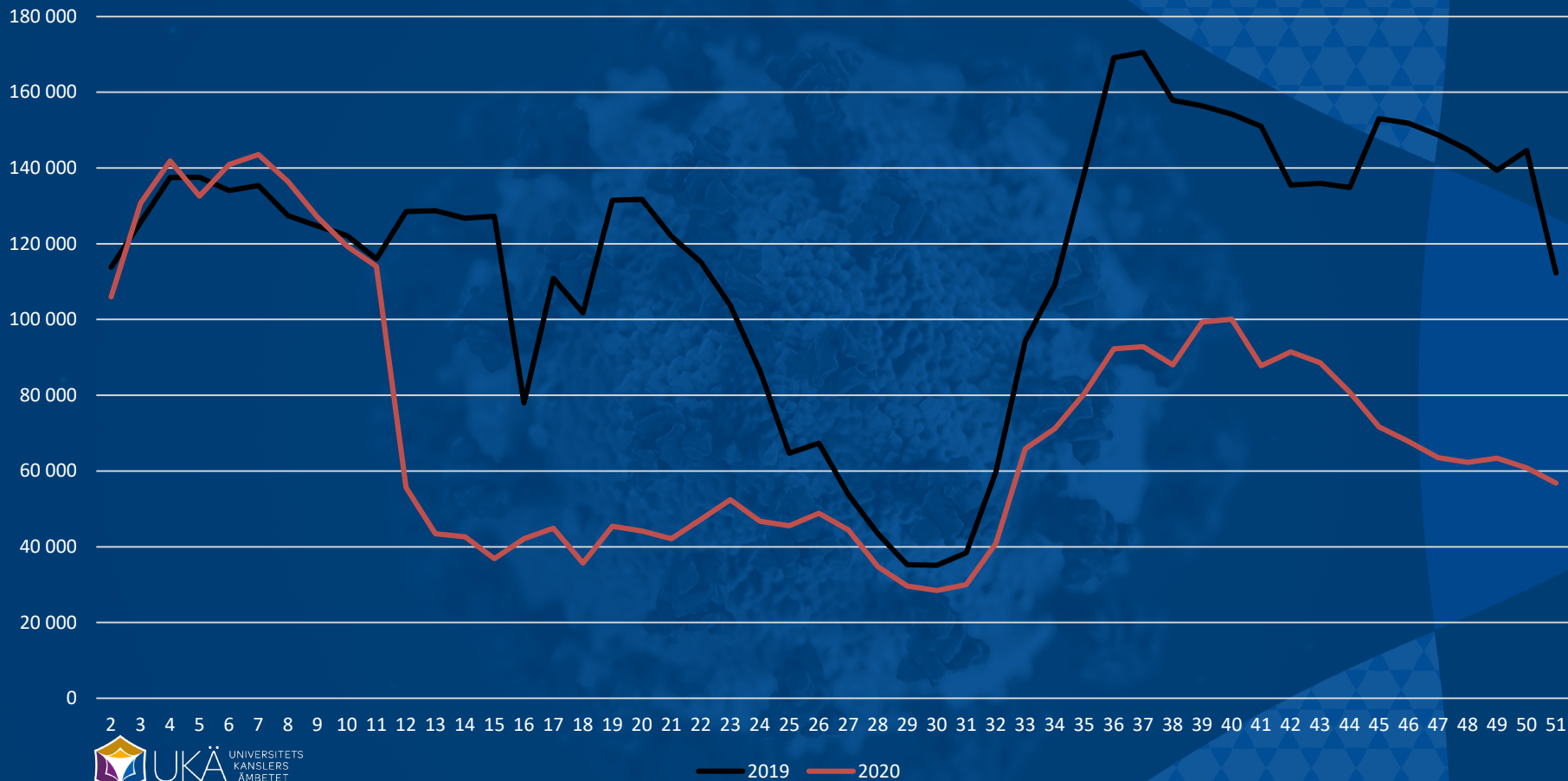
Hur planerar ert lärosäte att bedriva undervisningen under inledningen av höstterminen 2021?

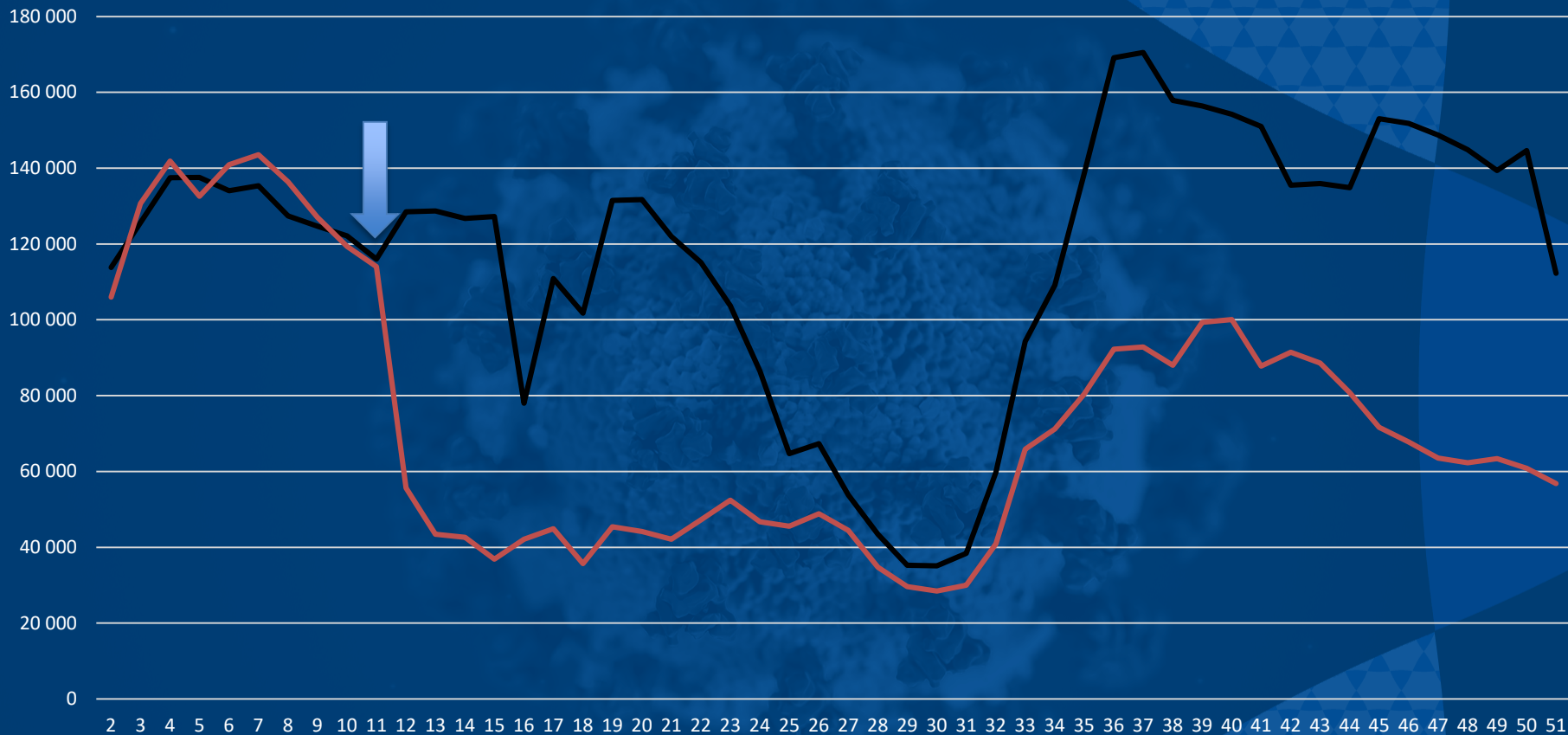

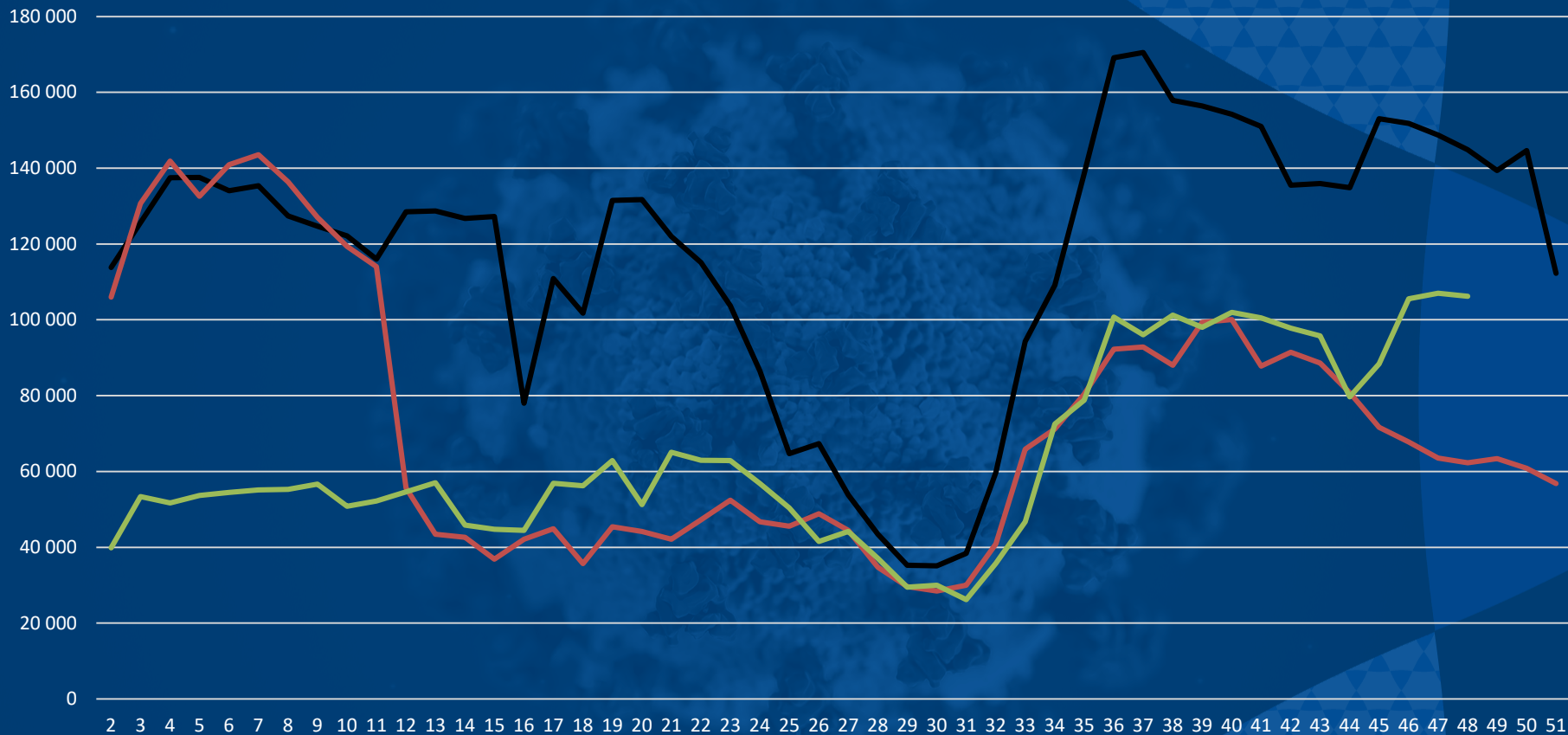
Vilka eventuella prioriteringar gör ni under höstterminen 2021 vad gäller närvaron på campus?

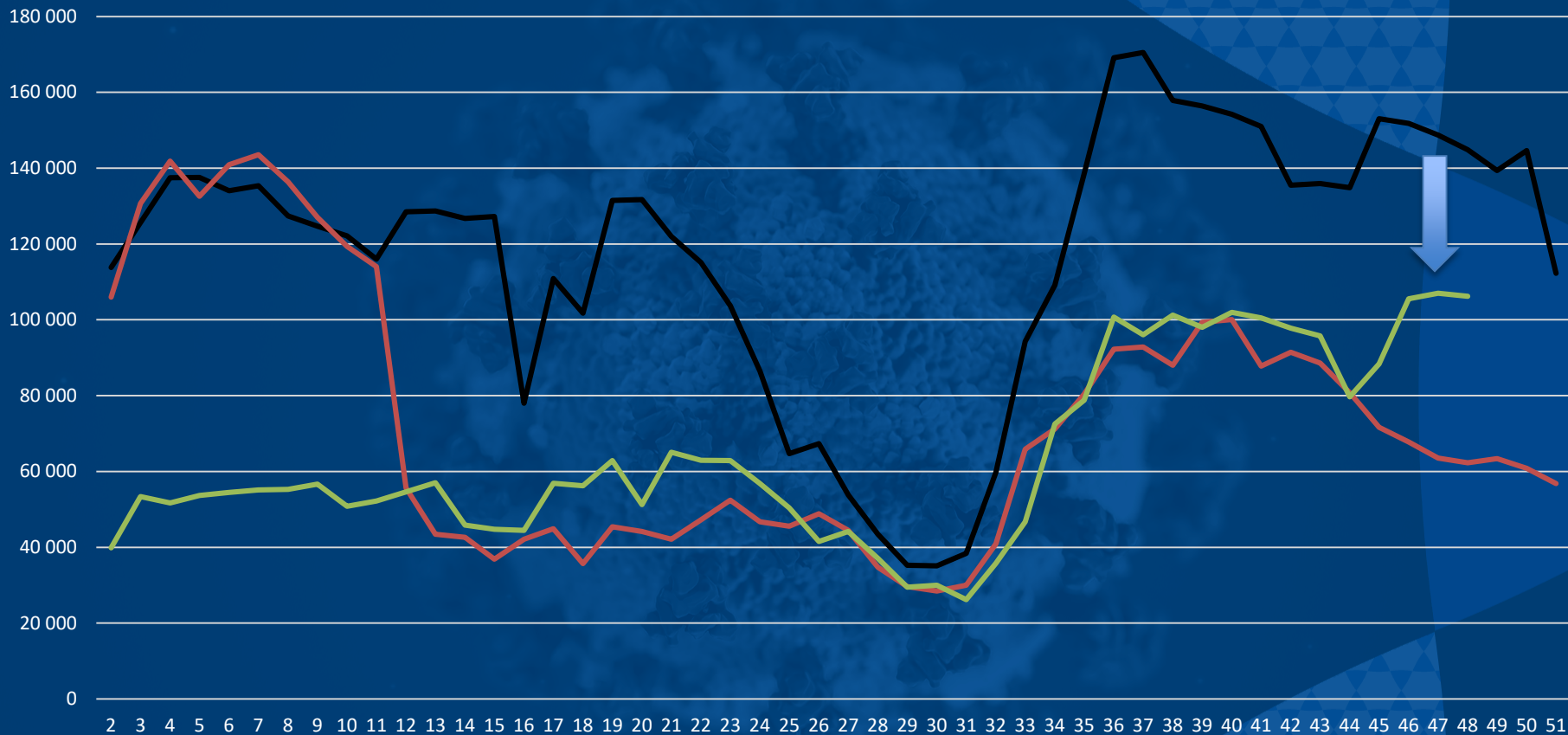

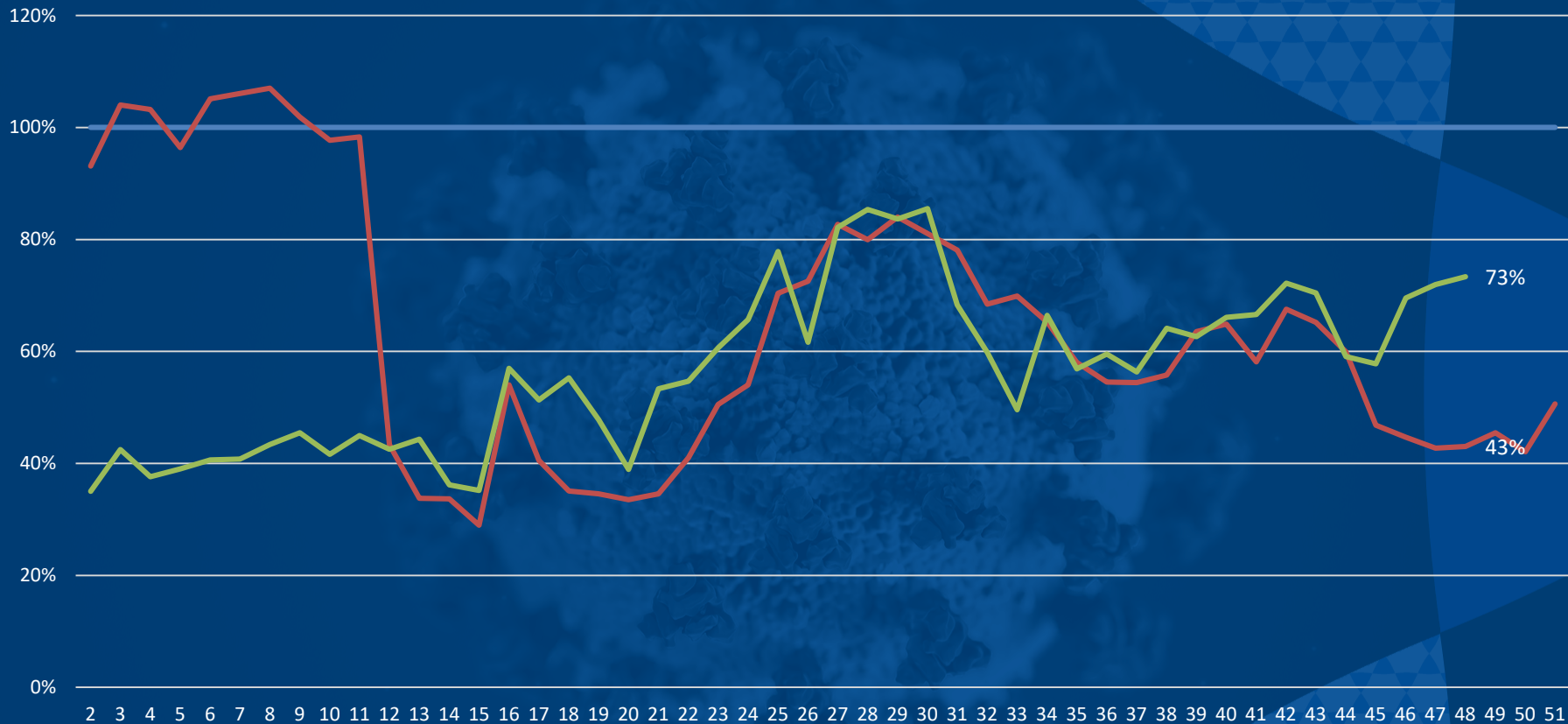

Läs mer om resultaten

- *Skillnader mellan lärosätena i återgången till undervisning och examination på campus, 2021-09-09, UKÄ.*
- *Kraftigt minskad aktivitet på campus under pandemin, 2021-05-25, UKÄ.*
- *Aktiviteten på campus på väg tillbaka – men långt kvar till nivån före pandemin, 2021-11-26, UKÄ.*

Hur har studenterna upplevt omställningen och studierna under pandemin?

Metoden samma som tidigare - nästan

- Studentspeglar: 2002, 2007 och 2016.
- Enkätundersökning, metod samma som 2016 – nästan.
- Samma utbildningar, bland annat civilingenjörsutbildning, läkarutbildning, vårdutbildningar, lärarutbildning, humaniora, teologi, konstnärliga utbildningar.
- SCB: urval, utskick, datainsamling och sammanställning samt viss bearbetning av data.

Två målpopulationer istället för en

- Två målpopulationer: 1) studerande med minst tre (tidigare två) terminers studier bakom sig 2) nybörjare
- Studierna ska ha bedrivits vid samma lärosäte och studenterna ska ha tagit minst 22,5 respektive 7,5 hp – båda grupperna ska ha tagit minst 7,5 hp höstterminen 2020. De ska ha varit registrerade på minst 50 procent campuskurser höstterminen 2020
- Genom ett så kallat stratifierat urval 11 000 studenter, varav 1000 nybörjare. Stratifieringen utgår ifrån utbildningsområde och kön.

Jämförelser med tidigare studentspeglar

- Sjunkande svarsfrekvens 67 (år 2002), 57 (2007) och 34 procent (2016). Nu 35,4 procent.
- Ändrad inriktning för denna spegel med pandemifokus.
- Vissa jämförelser i denna Studentspegel med andra rapporter. Bl.a. jämförelse med norsk studentenkät (NOKUT).

Hur stor del av undervisningen har ställts om till distans?

- Fler än hälften av studenterna uppger att all deras undervisning ställts om till distans.
- Nio av tio studenter uppger att minst hälften av undervisningen har ställts om till distans.
- Nybörjare har haft en större andel av sin utbildning på distans.
- Stora skillnader mellan utbildningarna. Humaniora- och teologi- samt samhällsvetarstudenter uppger i störst utsträckning att all undervisning ställts om till distans. De som i störst utsträckning svarat att mindre än hälften av undervisningen ställts om till distans är studenter på konstnärliga utbildningar, respektive läkar-, tandläkar- eller apotekarutbildningar.

Studenterna har uppskattat lärarnas insatser

- En majoritet av studenterna uppger att lärarna har gjort bra arrangemang för distansundervisningen och gett bra information om hur undervisningen ska gå till.
- Studenterna uppger även att de uppmuntrats att ge input för förbättringar av distansundervisningen.
- En majoritet av studenterna har svarat att de fått det stöd de behövt av sina lärare för att klara distansstudierna under pandemin.
- En majoritet uppger även att mängden lärarledd undervisning har varit tillräcklig och flertalet har svarat att de inte tror att de kommer bli försenade i sina studier.

En tredjedel blivit mer positiva till distansundervisning

- En tredjedel blivit mer positiva till distansundervisning under pandemin. Men en något högre andel av studenterna uppger att de inte blivit det.
- En något högre andel kvinnor än män mer positiva till distansundervisning.
- Nybörjarstudenter har haft något större utmaningar än icke-nybörjare, t.ex. i större utsträckning upplevt att studierna ställer för höga krav, att studietakten är för hög och att de haft problem med studierna på grund av bristande förkunskaper.
- Studenter i samhällsvetenskapliga ämnen tillhör de som i störst utsträckning blivit mer positiva till distansundervisning.

Utbildningarna drabbats olika

- Framför allt beroende på om de haft mycket praktiska inslag.
- De konstnärliga utbildningarna särskilt utsatta. Bland de utbildningsområden som i högst utsträckning upplevt en minskning av lärarledd tid, och omfattande minskningar av andra undervisningsformer.
- Lärarutbildningar och vård- och receptarieutbildningar har klarat sig bra när det gäller omställning av praktik och VFU. Vård- och receptarieutbildningar tillhör också de utbildningar där studenterna i störst utsträckning svarat att situationen under pandemin gjort dem mer positiva till distansundervisning.

Ökad stress hos studenterna

- Flertalet (71 procent) har upplevt mer stress eller oro på grund av pandemin.
- Kvinnor i högre grad än män.
- Nybörjare i något högre grad än icke-nybörjare.

Studenterna har känt sig mer ensamma

- En majoritet av studenterna har känt sig mer ensamma under pandemin.
- Kvinnor har i något högre grad än män svarat att de känt sig mer ensamma under pandemin.
- Nästan alla studenter har svarat att de saknat den sociala studiemiljön.

Många likheter med resultat i norsk studentenkät (NOKUT)

- 48 procent av studenterna i Norge och 52 procent av studenterna i Sverige tycker att lärarna har gett bra information om hur undervisningen ska gå till.
- 44 procent av studenterna i Norge och 48 procent av studenterna i Sverige tycker att lärarna uppmuntrat dem att ge input för förbättringar av distansundervisningen.
- 61 procent av studenterna i båda undersökningarna tycker att undervisningen på distans har varit mindre motiverande .

Utmaningarna desamma

- Nästan exakt lika stora andelar i den norska som i den svenska undersökningen (26 respektive 27 procent av studenterna) som svarat att lärarna har varit bra på att engagera studenter i diskussionerna på distans.
- 30 procent av studenterna i den norska undersökningen har svarat att brist på digital kompetens bland lärarna har påverkat undervisningens kvalitet negativt, jämfört med 31 procent av studenterna i den svenska undersökningen.

Flertalet ger sin utbildning ett gott betyg!

- 77 procent av studenterna uppger att utbildningens sammantagna kvalitet under pandemin varit ganska bra eller mycket bra.
- Samtidigt är siffran lägre än i *Studentspegeln 2016*. Där gav 91 procent av studenterna sin utbildning det sammanfattande betyget bra eller mycket bra.

Läs mer om resultaten

- *Studentspeglen 2021: Studenters upplevelser av att studera under coronapandemin, Rapport 2021:37, UKÄ.*
- Bilagor med information om undersökningen och studenternas svar på frågorna finns att ladda ner från www.uka.se.

Hur har pandemin påverkat planeringen och genomförandet av undervisning?

Syfte och genomförande

- Följa upp hur övergången till distansundervisning har påverkat undervisningen och examinationerna samt belysa konsekvenser för utbildningens kvalitet
- Fördjupade studier av tio kurser på grundnivå
 - Schemaanalys
 - Analys av examinationsuppgifter
 - Fördjupande intervjuer

Urval av kurser

- Grundnivå utan krav på tidigare högskolestudier.
- Samma upplägg och progression höstterminen 2019 och 2020.
- Registrerade studenter höstterminen 2019 och 2020.
- Samma kursansvariga lärare båda terminerna
- Inte innehålla stora mängder praktiska moment eller verksamhetsförlagd utbildning

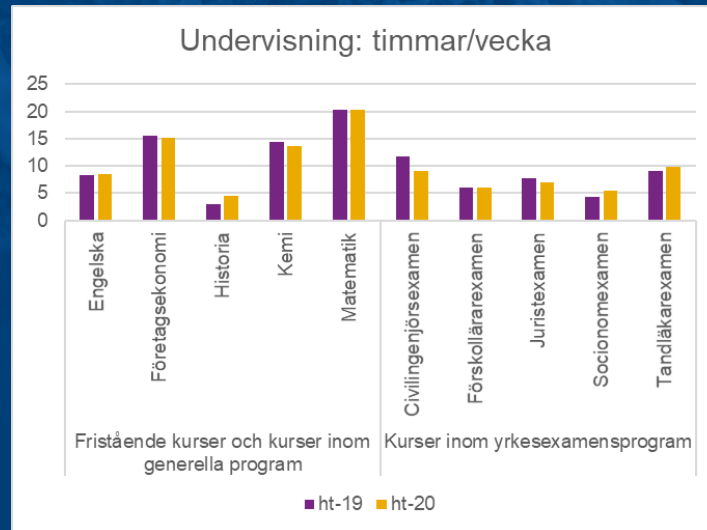
Kurs/program	Delkursens omfattning
Yrkesexamensprogram	
<i>Kurs inom</i>	
Civilingenjörsprogrammet	7,5 hp
Förskolläraryrket	9 hp
Juristprogrammet	7,5 hp
Socionomprogrammet	7,5 hp
Tandläkarprogrammet	11,5 hp
Fristående kurser/ generella program	
<i>Kurs inom</i>	
Engelska	7,5 hp
Företagsekonomi	7,5 hp
Historia	6 hp
Kemi	15 hp
Matematik	8 hp

Frågor som undersöks i rapporten

- Hur påverkas studenternas tillgång till lärarledd tid av omställningen till distansundervisning?
- Hur har examinationen förändrats?
- Hur påverkas kvaliteten i kursen, enligt lärarna själva?
- Vilka utmaningar har identifierats av lärarna?
- Vilka förändringar av distansundervisningen tror lärarna kommer att bestå i kursen framöver?

Hur påverkas studenternas tillgång till lärarledd tid av omställningen till distansundervisning?

Omfattningen på undervisningen var densamma...

Hur påverkas studenternas tillgång till lärarledd tid av omställningen till distansundervisning?

...men upplägget på undervisningen förändrades

Undervisningsform	Ht-19		Ht-20	
	Campus/distans	Antal kurser	Campus/distans	Antal kurser
Föreläsning	Campus	9	Distans	8
			Både campus och distans	1
Seminarium	Campus	10	Campus	1
			Distans	6
			Både campus och distans	3
Laboration/gruppövning	Campus	5	Distans	3
			Både campus och distans	2
Handledning	Campus	3	Både campus och distans	2*
Studiebesök/fältstudier	Campus/annan fysisk plats	1	Distans	1

Hur har examinationen förändrats?

I flera kurser fick lärarna på kort tid ställa om till för kursen nya examinationer

Höstterminen 2019		Höstterminen 2020	
Examinationsform	Antal kurser	Examinationsform	Antal kurser
Salstentamen	8	Distanstentamen (salstentamen i hemmiljö)	4
		Salstentamen	2
		Hemtentamen	2
Hemtentamen	2	Hemtentamen	2
Laborationer	2	Laborationer (delvis på plats)	1
		Laborationer (ej på plats)	1
Promemoria	1	Promemoria	1
Gruppuppgift och presentation	1	Gruppuppgift och presentation	1
Dugga	1		
		Quiz	1

Hur påverkas kvaliteten i kursen, enligt lärarna själva?

- Innehållet i kursen var detsamma och de flesta moment genomfördes, om än på distans
- En del menade att den förändrade interaktioner mellan lärare och studenter samt studenter emellan påverkade studenternas lärande
- Lärarna har försökt kompensera för minskad interaktion på campus genom bland annat digitala frågeforum och genom att uppmuntra studenterna att hålla kontakten med varandra
- Överlag gjorde lärarna liknande reflektioner kring kursens kvalitet som UKÄ har sett i andra undersökningar

Vilka utmaningar har identifierats av lärarna?

Några av de utmaningar som lärarna nämnde var

- Att ställa om till digital examination och förebygga fusk
- Att undervisa utan att se studenterna (många stänger av sina kameror)
- Att förmedla "den akademiska miljön" till studenterna

Vilka förändringar av distansundervisningen tror lärarna kommer att bestå i kursen framöver?

- De flesta lärare ville återgå till campusförlagd undervisning som huvudsaklig undervisningsform. Några lärare nämnde dock att enstaka moment möjligen kunde behållas i digital form
 - Handledning för enskilda studenter eller i mindre grupper
 - Gästföreläsningar
 - Internationella studiebesök och stadsvandringar

Läs mer om resultaten

- *Planering och genomförande av undervisning i en pandemi: En fallstudie av tio kurser på grundnivå, Rapport 2021:33, UKÄ.*

Diskussion och frågestund

PAUS 9:55–10:05

Hur har den verksamhetsförlagda utbildningen inom vårdutbildningar påverkats av pandemin?

Undersökningens upplägg

- Tre sjuksköterskeprogram och tre läkarprogram, sex olika lärosäten
- Semistrukturerade intervjuer med programföreträdare och studenter under april-maj 2021
- Vilka praktiska och färdighetstränande moment som har fungerat bäst att genomföra under coronapandemin?
- Vilka har svårigheterna varit?
- Har coronapandemin lett till några förändringar som ni önskar blir bestående?

Några resultat

- Det mesta av den verksamhetsförlagda utbildningen har gått att genomföra under pandemin, men det har krävt en stor arbetsinsats
- En del färdighetstränande moment har ställts in, digitaliserats eller ersatts av teoretiska övningar
- Överbelastning i kombination med patientbrist, men stora regionala skillnader
- Nya rutiner för uppföljning och dokumentation med fokus på examensmålen
- Mer undervisning under den verksamhetsförlagda utbildningen
- Renodling och omprioritering av kursinnehåll med fokus innehåll och kvalitet

Hur har doktoranderna och forskarutbildningen påverkats av pandemin?

Det mesta har fungerat

- Materialinsamlingen till avhandlingsarbetet (laborationer, fältstudier, intervjuer etc.) har fungerat väl för de flesta
- Mindre handledning enligt många, men hög kvalitet på handledningen
- Majoriteten är nöjd med digitala seminarier, kurser och disputationer
- Ungefär hälften nöjda med den digitala kontakten med andra doktorander och seniora forskare
- Majoriteten är nöjd med utrustningen för hemarbete, kontakten med arbetsgivare och informationen för att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer
- De doktorander som sökt stöd av företagshälsovård och studenthälsovård är nöjda

... men det har funnits problem

- Coronapandemin har medfört problem att samla in material och forskarutbildningsmiljöerna har påverkats negativt
- Skillnader i upplevelser kan kopplas till olika forskningsämnesområden
- Stora skillnader mellan utländska och svenska doktoranders upplevelser
- Inga könsskillnader och få skillnader beroende på studiestart
- Oro för försening som följd av coronapandemin

Coronapandemins långsiktiga effekter på forskarutbildningen

- Coronapandemins långsiktiga effekter på forskarutbildningens kvalitet bör följas upp av lärosätena
- Coronapandemins långsiktiga effekter på genomströmningen i forskarutbildningen kommer att följas upp av UKÄ
- Coronapandemins långsiktiga effekter på doktorandernas hälsa bör följas upp av lärosätena

Läs mer om resultaten

- *Doktorandspegeln 2021: Forskarutbildningen under coronapandemin, Rapport 2021:27, UKÄ.*
- Bilagor med information om undersökningen och doktorandernas svar på frågorna finns att ladda ner från www.uka.se.
- *Verksamhetsförlagd utbildning inom sjukvården under coronapandemin: En intervjustudie med företrädare för sjuksköterskeprogrammet och läkarprogrammet, Rapport 2021:25, UKÄ.*

Vilka effekter har pandemin haft på den internationella studentmobiliteten?

Delprojektet Studentmobiliteten under pandemin

- Varför? Öka förståelse. Bidra till en bättre beredskap inför framtiden.
 - Hur?
 - Officiell statistik för internationell studentmobiliteten 2018/19 – 2020/21 och preliminära uppgifter för hösten 2021.
- +
- Intervjuer med företrädare för 6 lärosäten under oktober:
Lunds universitet, Uppsala universitet, Umeå universitet, KTH, Stiftelsen Högskolan i Jönköping och Högskolan Dalarna.

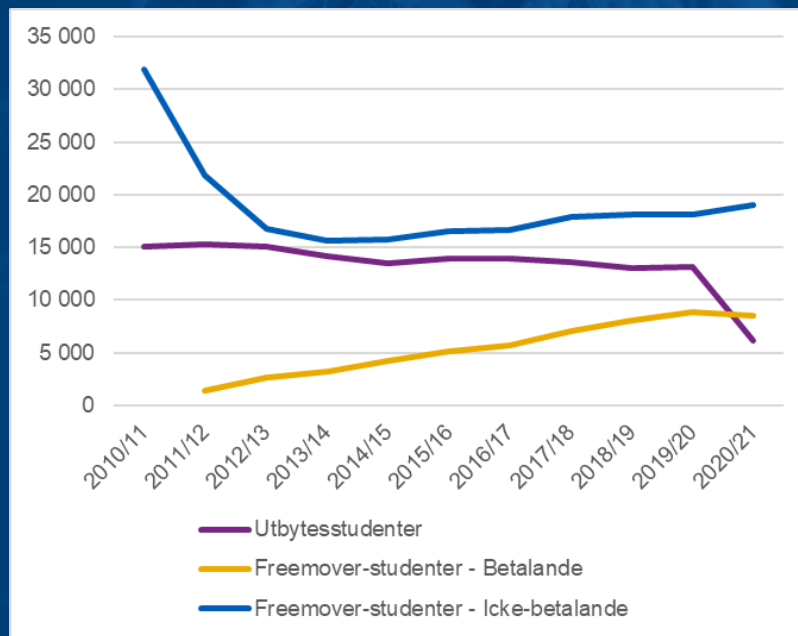
Med i rapporten

- Presentation av statistiken, med betoning på 2018/19 och 2020/21
- En beskrivning av den akuta fasen vårterminen 2020
- Påverkan på inresande och utresande studenter
- Exempel på särskilda insatser för inresande studenter
- Lärosätenas erfarenheter och exempel på problemområden
- Lärosätenas önskemål om utveckling inför nästa kris
- Framtidsspaning 1 år och 5–7 år
- Några utvecklingslinjer

Statistiken visar...

- inga påtagliga effekter läsåret 2019/20
- utresande utbytesstudenter: drygt 75 % färre 2020/21 jmf 2018/19
... och att europeiska länder ersatte tidigare populära destinationer
- inresande utbytesstudenter: ca 50 % färre samma period
- ökningen av antalet inresande freemover-studenter fortsatte
... och samma länder låg i topp som tidigare

Antalet inresande studenter 2010/11 – 2020/21

Statistiken visar också...

- antalet inresande studenter är tillbaka på samma nivå hösten 2021 som före pandemin (preliminära uppgifter)

Inga uppgifter för utresande studenter hösten 2021.

Så, akutfasen – påverkan på studentmobiliteten vårterminen 2020 – märks inte
→ lärosätesintervjuerna.

Intervjuerna visar ...

- att lärosätenas internationella kontor jobbat hårt och lösningsinriktat
- att utbytesstudenterna påverkades mest
- att – överraskande – de inresande avgiftsskyldiga freemover-studenterna fortsatt att komma
- att situationen varit utvecklande för verksamheten (t.ex. digitala lösningar)
- att kreativiteten varit stor vad gäller särskilda insatser för inresande studenter
- att lärosätena efterfrågar bättre samordning mellan myndigheter, tydligare regelverk och inkluderande processer. Mer information på engelska
- m.m.

Några utvecklingslinjer

- Sverige fortsätter att vara lika intressant för inresande freemover-studenter
- Återstarten oklar för utresande utbytesstudenter
- Den ökade obalansen mellan inresande och utresande utbytesstudenter
- Orienteringen mot Europa – kvar på kort sikt, men på längre sikt?
- Mer blir digitalt: utbyten, internationalisering utan att resa, rekryteringen av internationella studenter, studentmottagningen, Studenthälsans utbud. Hybridutbildning. Hur mäter vi internationalisering i framtiden?
- Värdet av det personliga mötet, kontakten ansikte mot ansikte, tydligare

Läs mer...

- i UKÄ:s rapport "Studentmobiliteten under coronapandemin – en intervjustudie och statistisk uppföljning" (R 2021:38)
- i det statistiska meddelandet: "Internationell studentmobilitet i högskolan 2020/21" (SCB och UKÄ)
- i UKÄ:s statistiska analys "Färre svenska studenter men fler inresande studenter i högskolan hösten 2021" . (preliminära uppgifter)

Hur har de nationella forskningsinfrastrukturerna påverkats av pandemin?

Effekter av coronapandemin på några av Sveriges nationella forskningsinfrastrukturer

Nina Bandmann, Johan Gribbe och Martin Söderhäll

Vad är en forskningsinfrastruktur?

Verktyg eller resurser som är nödvändiga för att bedriva forskning;

Centrala forskningsanläggningar, laboratoriemiljöer, databaser, avancerade mätverktyg, forskningsbibliotek, biobanker och storskaliga beräkningsresurser

Varför undersöka forskningsinfrastrukturerna?

- Förutsättning för att lärosätena ska kunna bedriva forskning av internationellt konkurrenskraftig kvalitet
- Stora strategiska och finansiella åtaganden för lärosätena
- Politisk ambition om att öka nyttjandegraden av forskningsinfrastrukturerna

Urval av studieobjekt

- Forskningsinfrastruktur av nationellt intresse - tilldelas statliga medel via Vetenskapsrådet
- Representanter för 12 forskningsinfrastrukturer
 - 8 livsvetenskaper - 4 andra vetenskapliga områden
- Val av forskningsinfrastrukturer och intervjufrågor gjordes i samråd med Vetenskapsrådet

Metod och process

- Semistrukturerade digitala intervjuer – februari till mars 2021
- Analys av data
- Rapportskrivning
- Rapporten till respondenterna för återkoppling
- UKÄ beslut och publicering

Resultat

Tydliga effekter:

- Fysisk distans vid infrastrukturen
- Påskyndad utveckling av arbete via digitala plattformar
- Övergång till distansundervisning
- Samarbetet påverkas
- Förseningar i verksamheten

Resultat

Mindre tydliga eller inga effekter:

- Finansieringen – stabil och långsiktig
- Medfinansieringen
- Nyttjandegraden av infrastrukturerna
- Prioritering av vetenskapliga projekt
- Forskningsinfrastrukturernas vetenskapliga inriktning

Resultat

Forskningsinfrastrukturerna anser att de med andra förutsättningar hade kunnat bidra mer till samhället under pandemin

Resultat

Forskningsinfrastrukturerna anser att de med andra förutsättningar hade kunnat bidra mer till samhället under pandemin

- Samordning av olika aktörer; lärosäten, myndigheter, regioner, privata aktörer
- Nationell strategi för pandemisationer – roller och ansvar
- Tillgång till kliniska data

Läs mer om resultaten

Effekter av coronapandemin på några av Sveriges nationella forskningsinfrastrukturer, Rapport 2021:31, UKÄ.

<https://www.uka.se/om-oss/var-verksamhet/regeringsuppdrag/coronaviruset-och-hogskolan.html>

Vad har vi sett?

Sammanfattning – vad har vi sett?

- Stora delar av högskolan har varit relativt opåverkad av pandemin (ekonomi och studenternas flöde genom högskolan).
- Andra delar har påverkats, men klarat omställningen efter omständigheterna väl (undervisningens genomförande och omfattning, VFU i vården, forskning och forskarutbildning).
- Inom vissa områden finns tecken på större påverkan (kvaliteten i den digitala undervisningen, examination, snedrekrytering, försvagade kontaktytor, utbytesprogram).

Diskussion och frågestund

Tack!